

Spis treści

Wstęp	9
1. Wymagania kwalifikacyjne dla zawodu operatora maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych budowlanych i drogowych w zakresie klas uprawnień	10
2. Ogólne wiadomości o robotach ziemnych	14
2.1. Podstawowe pojęcia technologiczne związane z robotami ziemnymi	18
2.2. Rodzaje gruntów i ich podział na kategorie	20
2.3. Cechy fizyczne gruntów	25
2.4. Kąt stoku naturalnego	29
2.4.1. Sposób określania klina odłamu gruntu oraz bezpiecznej odległości przy wykonywaniu robót ziemnych w pobliżu wykopów szerokoprzestrzennych	30
2.4.1.1. Praktyczne wyznaczanie bezpiecznej odległości ustawienia maszyny podczas wykonywania robót ziemnych w pobliżu wykopów szerokoprzestrzennych w zależności od rodzaju gruntu (kategorii gruntu)	34
2.5. Rozpoznanie gruntów w terenie	36
3. Pomiary i obliczenia robót ziemnych	38
3.1. Podstawowe wzory do obliczania robót ziemnych	38
3.1.1. Obliczanie powierzchni wybranych figur płaskich	38
3.1.2. Obliczanie objętości wybranych brył	40
3.2. Przykłady obliczania mas ziemnych	41
4. Roboty przygotowawcze i towarzyszące	43
4.1. Oczyszczenie terenu	43
4.2. Przygotowanie podłoża pod nasyp	45
4.3. Odwodnienie terenu budowy	46
4.4. Wytarczanie robót ziemnych	48
5. Podział maszyn do robót ziemnych i ich podstawowe parametry	52
6. Wydajność maszyn do robót ziemnych	70
7. Użytkowanie eksploatacyjne maszyn do robót ziemnych	73
7.1. Podstawowe pojęcia z zakresu eksploatacji maszyn	74
7.2. Zawartość i zasady posługiwania się Dokumentacją Techniczno-Ruchową	79
7.3. Książka maszyny	82
7.4. Podstawowe materiały eksploatacyjne	83
7.4.1. Oleje do układów hydrokinetycznych	88
7.4.2. Oleje silnikowe w układach hydrostatycznych	89
7.4.3. Układ centralnego smarowania	89
7.4.4. Układ paliwowy	93
7.4.5. Układ chłodzenia	94
7.4.6. Układ hamulcowy	94
7.5. Zadania operatora w procesie użytkowania eksploatacyjnego maszyn	95

8. Ogólne zasady bezpiecznej pracy maszynami do robót ziemnych	98
8.1. Zasady organizacji stanowiska pracy maszyny	99
8.2. Zasady bhp przy użytkowaniu, obsłudze technicznych oraz transporcie maszyn	100
8.3. Symbole i napisy ostrzegawcze	120
9. napęd hydrauliczny w maszynach do robót ziemnych	124
9.1. Ogólna charakterystyka napędów hydraulicznych	124
9.1.1. Podstawowe zależności w napędach hydraulicznych	125
9.2. Rodzaje i budowa hydraulicznych układów napędowych	127
9.3. Symbole graficzne stosowane w napędzie hydraulicznym	133
9.4. Elementy hydrauliki roboczej w napędzie hydrostatycznym	135
9.5. Przykłady rozwiązań konstrukcyjnych wybranych zespołów roboczych napędu hydrostatycznego	144
9.5.1. Obrotowe przekładnie hydrostatyczne w mechanizmach napędowych maszyn do robót ziemnych	148
9.5.2. Liniowe przekładnie hydrostatyczne w mechanizmach napędowych maszyn do robót ziemnych	157
9.5.3. Hydrostatyczny układ skrętu	159
9.5.4. Hydrauliczne złącze obrotowe – kolumna obrotowa	160
9.5.5. Rekuperator energii	162
9.5.6. Hydrauliczne mocowanie osprzętów roboczych	163
9.6. Zasady pracy napędowych układów hydrostatycznych	163
9.6.1. Regulator mocy układu hydrostatycznego wyczuwający spadek prędkości obrotowej spalinowego silnika napędowego	168
9.7. Budowa i zasady pracy układów sterujących w napędzie hydrostatycznym	169
9.8. Przykłady rozwiązań konstrukcyjnych zespołów roboczych napędu hydrokinetycznego	177
9.9. Skrzynie biegów współpracujące z hydrokinetycznym układem napędu jazdy	183
9.10. Zabezpieczenia hydrauliczne układów hydraulicznych	188
9.11. Zagrożenia występujące przy użytkowaniu i obsłudze układów hydraulicznych	192
9.12. Zasady postępowania w przypadku awarii układu hydraulicznego	193
10. Podstawy elektrotechniki	196
10.1. Podstawowe wielkości elektryczne	198
10.1.1. Praca i moc prądu elektrycznego	200
10.2. Obwód elektryczny prądu stałego	201
10.2.1. Łączenie odbiorników	203
10.3. Ogólne wiadomości o maszynach prądu stałego	204
10.4. Elementy instalacji elektrycznych w maszynach do robót ziemnych	208
10.4.1. Akumulatory kwasowe	208
10.4.1.1. Własności elektryczne akumulatorów kwasowych	211
10.4.1.2. Ogólne warunki ładowania akumulatorów	215
10.4.1.3. Określenie biegunowości akumulatora	217
10.4.1.4. Sposoby łączenia akumulatorów	217
10.4.1.5. Użytkowanie i konserwacja akumulatorów	218

10.4.1.6. Bezpieczeństwo i higiena pracy	219
10.4.2. Prądnice prądu przemiennego	220
10.4.2.1. Niedomagania alternatorów	224
10.4.3. Rozruch silnika spalinowego	225
10.4.4. Bezpieczniki i przewody	228
11. Silniki wysokoprężne	230
11.1. Zasada pracy silnika wysokoprężnego	231
11.2. Wielkości charakteryzujące silnik spalinowy	240
11.3. Budowa i zasady pracy układów występujących w silniku wysokoprężnym	245
11.3.1. Kadłuby, głowice i cylindry	246
11.3.2. Układ korbowo-tłokowy	248
11.3.3. Układ rozrządu silnika wysokoprężnego	254
11.3.4. Układy wtryskowe silników wysokoprężnych	260
11.3.5. Komory spalania silników wysokoprężnych	270
11.3.6. Układ zasilania silników powietrzem	271
11.3.7. Układy smarowania silników wysokoprężnych	273
11.3.8. Układy chłodzenia silników wysokoprężnych	280
11.3.9. Układ wydechowy	287
11.4. Turbodoładowanie silnika wysokoprężnego	292
11.4.1. Turbodoładowanie zespolone	297
11.4.2. Eksploatacyjne wymogi obsługi turbosprężarek	298
11.5. Obsługa i eksploatacja silnika wysokoprężnego	300
11.5.1. Zaniedbania i niedopatrzania w użytkowaniu silnika	303
11.5.2. Nakazy DTR maszyn dotyczące eksploatacji silników	304
11.5.3. Obsługa codzienna silnika	306
11.5.4. Obsługa okresowa silnika	307
11.5.5. Obsługa układu smarowania (olejenia)	308
11.5.6. Obsługa układu chłodzenia	309
11.5.7. Obsługa magazynowa	311
11.5.8. Urządzenia rozruchowe silników wysokoprężnych	311
11.6. Niedomaganie silnika wysokoprężnego, objawy i przyczyny	315
12. Budowa maszyn do robót ziemnych	320
12.1. Budowa i zasady pracy układów jezdnych	322
12.1.1. Mechaniczny układ napędu jazdy	322
12.1.1.1. Główne podzespoły mechanicznego układu napędu jazdy	324
12.1.2. Hydrostatyczny układ napędu jazdy	340
12.1.3. Hydrokinetyczny układ napędu jazdy	341
12.2. Podwozia gaśnicowe	342
12.3. Podwozia kołowe	347
12.4. Budowa i zasady pracy układów roboczych	351
12.5. Rodzaje, budowa i zasady pracy układów skrętu	354
12.6. Rodzaje, budowa i zasady pracy układów hamulcowych	358
12.7. Budowa nowoczesnych kabin sterujących	363
13. Technologia robót	365
13.1. Zakres stosowania maszyn do robót ziemnych	365
13.1.1. Podstawowe wiadomości o skrawaniu gruntów	367

13.2. Techniki pracy maszynami do robót ziemnych	369
13.2.1. Ładowarki jednonaczyniowe	369
13.2.1.1. Przejazdy ładowarką w terenie	369
13.2.1.2. Nabieranie i ładowanie gruntu	370
13.2.1.3. Wykonywanie wykopów	374
13.2.1.4. Urabianie skarpy	375
13.2.1.5. Zasypywanie wykopów	375
13.2.1.6. Zgarnianie i równanie terenu	376
13.2.1.7. Praca z osprzętem widłowym	377
13.2.1.8. Praca z chwytakiem do drewna	378
13.2.1.9. Praca osprzętem wirującym	378
13.2.1.10. Kompaktory	379
13.2.2. Zgarniarki	380
13.2.2.1. Wyrównywanie terenu	384
13.2.2.2. Wykonywanie wykopów i nasypów	384
13.2.2.3. Wykonywanie przekopów i ścinanie zboczy	387
13.2.3. Równiarki	389
13.2.3.1. Sterowanie osprzętem roboczym	389
13.2.3.2. Skręcanie równiarką	390
13.2.3.3. Równanie terenu	391
13.2.3.4. Naprawa drogi gruntowej	391
13.2.3.5. Mieszanie kruszywa drogowego	391
13.2.3.6. Kopanie rowów	391
13.2.3.7. Ścinanie wałów ziemnych (nabrzeży)	392
13.2.3.8. Odśnieżanie	392
13.2.3.9. Praca zrywakiem	393
13.2.3.10. Prace z wykorzystaniem ramy przegubowej	393
13.2.3.11. Praca osprzętem spycharkowym	394
13.2.4. Spycharki	394
13.2.4.1. Wyrównywanie terenu	398
13.2.4.2. Wyrównywanie nasypów	398
13.2.4.3. Zasypywanie wykopów wąskoprzestrzennych	399
13.2.4.4. Zasypywanie wykopów szerokoprzestrzennych i jamistych	402
13.2.4.5. Wykonywanie wykopów	402
13.2.5. Koparki jednonaczyniowe	404
13.2.5.1. Ustawienie koparki nad wykopem	409
13.2.5.2. Metoda wykonywania robót osprzętem podsiębiernym	410
13.2.5.3. Sposoby pracy koparki przedsiębiernej	413
13.2.5.4. Sposoby wkopywania się koparki przedsiębiernej	415
13.2.5.5. Pokonywanie wzniesień przez koparkę	415
13.2.6. Koparko-ładowarki	417
13.2.6.1. Praca osprzętem koparkowym	417
13.2.6.2. Praca osprzętem ładowarkowym	420
Literatura	422